

Informačný list predmetu

Akademický rok 2024/2025

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	USPSP/SOSL/MgD/023/24
Názov predmetu	Teoretické východiská sociálnej práce a sociálnych služieb
Počet kreditov	5

Podmienky na absolvovanie predmetu

Vybrané teórie sociálnej práce, Metódy SP s vybranými klientskymi skupinami, Kvalita v sociálnych službách, Profesionálna etika.

Výsledky vzdelávania

Vedomosti: študent syntetizuje a analyzuje vedomosti nadobudnuté počas štúdia. Študent vie zaujať hodnotiaci a kritický postoj k vybraným témam; študent vie vybrať, aplikovať a odôvodniť vhodný teoretický koncept pre prácu s konkrétnym klientom

Zručnosti: na základe súhrnných vedomostí dokáže vyhodnotiť klientovu situáciu, identifikovať vplyv interných a externých faktorov na životnú situáciu, pripraviť a realizovať intervenčný plán, vybrať vhodnú formu pomoci.

Profesionálne kompetencie: pomáhať a podporovať, viesť klienta k samostatnosti, zasahovať, zastupovať klienta, rozvíjať potenciál klienta, pracovať na zmene, pracovať v prospech organizácie.

Prenositel'né kompetencie: sociálna kompetencia, emocionálna kompetencia, komunikačná kompetencia, empatia, kreativita.

Stručná osnova predmetu

- 1) Sociálno-filozofické koncepcie človeka
- 2) Teoretické koncepty ľudskej slobody
- 3) Paradigmy v sociálnej práci a ich teoretické východiská. Reformná paradigma, poradensko-právna paradigma, terapeutická paradigma
- 4) Vplyv psychoanalýzy na rozvoj sociálnej práce študent predstaví základné východiská psychoanalýzy aplikovanej do sociálnej práce. Popíše psychosociálny prístup, uvedie predstaviteľov, objasní chápanie diagnostiky, klienta, kompetencie a úlohy sociálnej práce. Objasní koncept 2 svetov. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: klient so závislosťou, poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 5) Vplyv psychoanalýzy na rozvoj sociálnej práce študent predstaví základné východiská psychoanalýzy aplikovanej do sociálnej práce. Popíše funkčný model sociálnej práce, uvedie predstaviteľov, chápanie diagnostiky, klienta, kompetencie a úlohy sociálnej práce. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: mladiství klient, páchajúci trestnú činnosť a poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 6) Prínos Marie Krakešovej Doškovéj pre rozvoj československej sociálnej práce. Študent krátko predstaví M. Krakešovú-Doškovú, odkáže na jej práce, vysvetlí Krakešovej teoretický koncept. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: dieťa – záškolák poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 7) Vplyv behaviorálnych a kognitívnych teórií na sociálnu prácu. Študent charakterizuje aplikovanie KBT prístupu v sociálnej práci, odkáže na predstaviteľov KBT prístupu v sociálnej práci, uvedie základné princípy, popíše techniky používané v tomto prístupe. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: klient s prvkami sociálnopatologického správania (druh problému si vyberie študent), poukáže na

prípadné etické konflikty/problémy.

8) Význam humanistických teórií pre sociálnu prácu. Študent zosumarizuje Rogersovo chápanie poradensko-terapeutickej práce, objasní základné premisy práce s klientom podľa Rogersa. Študent uvedie predstaviteľov humanistického prístupu v sociálnej práci, objasní spôsob práce s klientom, úlohy a kompetencie sociálnych pracovníkov. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: klient so špecifickými potrebami, poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.

9) Aplikácia existenciálnych prístupov v sociálnej práci. Študent sumarizuje podstatu existencializmu, uvedie predstaviteľov existenciálneho prístupu v sociálnej práci hlavné problémové okruhy. Študent poukáže na význam využitia logoterapie v sociálnej práci. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: klient v seniorskom veku. poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.

10) Aplikácia systémových teórií v sociálnej práci. Študent predstaví systémovú sociálnu prácu, jej predstaviteľov, základné princípy, objasní atomistický a holistický prístup, koncept zmeny, úlohy systémovej sociálnej práce.

11) Aplikácia systemického prístupu do sociálnej práce: predstaviteľia, kontrakt, chápanie klienta, úloha pomáhajúceho. Študent krátko predstaví aj naratívnu terapiu, popíše fázy naratívnej terapie, techniky používané v systemickom prístupe.

12) Komunikačné teórie: študent vysvetlí význam komunikáci objasní verbálnu a nonverbálnu stránku komunikácie, na praktických príkladoch uvedie komunikačné techniky. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: nefunkčná rodina, poukáže na prípadne etické dilemy.

13) Satirovej koncept práce s rodinou.

14) Filozofické východiská sociálnych služieb – vývoj a súčasný stav

15) Faktory ovplyvňujúce kvalitu sociálnych služieb: globálne, lokálne, externé a interné

16) Politicko-ekonomické koncepty rozvoja sociálnych služieb. Sociálne služby ako tovar. Užívateľ-prijímateľ alebo kupujúci v sociálnych službách.

17) Súčasný trendy v oblasti sociálnych služieb deinštitucionalizácia a transformácia -

18) Metódy spojené s plánovaním sociálnych služieb: komunitné plánovanie, koncepcia rozvoja sociálnych služieb

19) Legislatívne vymedzenie kvality sociálnych služieb: Štandardy kvality. Personálne a priestorové štandardy.

20) Legislatívne vymedzenie kvality sociálnych služieb: Štandardy kvality. Štandard ľudských práv.

21) Možnosti merania kvality sociálnych služieb: dimenzie merania kvality očakávaná kvalita (Sought Quality), cieľová kvalita (Target Quality), poskytovaná kvalita (Delivered Quality), pocíťovaná kvalita (Perceived Quality) ako inputy pre meranie kvality

22) Evaluačné koncepty hodnotenia kvality

23) Vývojové štádiá profesijnej etiky podľa Reamera

24) Etické koncepty využívané v sociálnej práci: utilitarizmus vs. užitočnosť

25) Mužská vs. ženská etika? Etika zodpovednosti. Etika cnosti. Etika starostlivosti.

26) Aplikácia profesijných etických princípov do priamej práce s klientom: objasnite na prípade človeka s obmedzením právnej spôsobilosti.

27) Aplikácia profesijných etických princípov do priamej práce s klientom/klientmi: objasnite na prípade dieťaťa s vylúčením komunity.

28) Teoretické koncepty moci a ich aplikácia v sociálnej práci

29) Antidiskriminačné a antiopresívne prístupy, ich využitie v sociálnej práci, metódy a prístupy spojené s AOP.

30) Environmentálne a ekologické prístupy v sociálnej práci. Zelená paradigma. Paradigma udržateľného života

Sylabus predmetu

1) Sociálno-filozofické koncepcie človeka

2) Teoretické koncepty ľudskej slobody

- 3) Paradigmy v sociálnej práci a ich teoretické východiská. Reformná paradigma, poradensko-právna paradigma, terapeutická paradigma
- 4) Vplyv psychoanalýzy na rozvoj sociálnej práce študent predstaví základné východiská psychoanalýzy aplikovanej do sociálnej práce. Popíše psychosociálny prístup, uvedie predstaviteľov, objasní chápanie diagnostiky, klienta, kompetencie a úlohy sociálnej práce. Objasní koncept 2 svetov. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: klient so závislosťou, poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 5) Vplyv psychoanalýzy na rozvoj sociálnej práce študent predstaví základné východiská psychoanalýzy aplikovanej do sociálnej práce. Popíše funkčný model sociálnej práce, uvedie predstaviteľov, chápanie diagnostiky, klienta, kompetencie a úlohy sociálnej práce. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: mladiství klient, páchajúci trestnú činnosť a poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 6) Prínos Marie Krakešovej Doškovej pre rozvoj československej sociálnej práce. Študent krátko predstaví M. Krakešovou-Doškovú, odkáže na jej práce, vysvetlí Krakešovej teoretický koncept. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: dieťa – záškolák poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 7) Vplyv behaviorálnych a kognitívnych teórií na sociálnu prácu. Študent charakterizuje aplikovanie KBT prístupu v sociálnej práci, odkáže na predstaviteľov KBT prístupu v sociálnej práci, uvedie základné princípy, popíše techniky používané v tomto prístupe. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: klient s prvkami sociálnopatologického správania (druh problému si vyberie študent), poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 8) Význam humanistických teórií pre sociálnu prácu. Študent zosumarizuje Rogersovo chápanie poradensko-terapeutickej práce, objasní základné premisy práce s klientom podľa Rogersa. Študent uvedie predstaviteľov humanistického prístupu v sociálnej práci, objasní spôsob práce s klientom, úlohy a kompetencie sociálnych pracovníkov. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: klient so špecifickými potrebami, poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 9) Aplikácia existenciálnych prístupov v sociálnej práci. Študent sumarizuje podstatu existencializmu, uvedie predstaviteľov existenciálneho prístupu v sociálnej práci hlavné problémové okruhy. Študent poukáže na význam využitia logoterapie v sociálnej práci. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: klient v seniorskom veku. poukáže na prípadné etické konflikty/problémy.
- 10) Aplikácia systémových teórií v sociálnej práci. Študent predstaví systémovú sociálnu prácu, jej predstaviteľov, základné princípy, objasní atomistický a holistický prístup, koncept zmeny, úlohy systémovej sociálnej práce.
- 11) Aplikácia systemického prístupu do sociálnej práce: predstavitelia, kontrakt, chápanie klienta, úloha pomáhajúceho. Študent krátko predstaví aj naratívnu terapiu, popíše fázy naratívnej terapie, techniky používané v systemickom prístupe.
- 12) Komunikačné teórie: študent vysvetlí význam komunikácie objasní verbálnu a nonverbálnu stránku komunikácie, na praktických príkladoch uvedie komunikačné techniky. Odkáže na využitie v práci s konkrétnym klientom: nefunkčná rodina, poukáže na prípadne etické dilemy.
- 13) Satirovej koncept práce s rodinou.
- 14) Filozofické východiská sociálnych služieb – vývoj a súčasný stav
- 15) Faktory ovplyvňujúce kvalitu sociálnych služieb: globálne, lokálne, externé a interné
- 16) Politicko-ekonomické koncepty rozvoja sociálnych služieb. Sociálne služby ako tovar. Užívateľ-prijímateľ alebo kupujúci v sociálnych službách.
- 17) Súčasný trendy v oblasti sociálnych služieb deinštitucionalizácia a transformácia -
- 18) Metódy spojené s plánovaním sociálnych služieb: komunitné plánovanie, koncepcia rozvoja sociálnych služieb
- 19) Legislatívne vymedzenie kvality sociálnych služieb: Štandardy kvality. Personálne a priestorové štandardy.
- 20) Legislatívne vymedzenie kvality sociálnych služieb: Štandardy kvality. Štandard ľudských práv.
- 21) Možnosti merania kvality sociálnych služieb: dimenzie merania kvality očakávaná kvalita (Sought Quality), cieľová kvalita (Target Quality), poskytovaná kvalita (Delivered Quality), pociťovaná kvalita (Perceived Quality) ako inputy pre meranie kvality

- 22) Evaluačné koncepty hodnotenia kvality
- 23) Vývojové štádiá profesijnej etiky podľa Reamera
- 24) Etické koncepty využívané v sociálnej práci: utilitarizmus vs. užitočnosť
- 25) Mužská vs. ženská etika? Etika zodpovednosti. Etika cnosti. Etika starostlivosti.
- 26) Aplikácia profesijných etických princípov do priamej práce s klientom: objasnite na prípade človeka s obmedzením právnej spôsobilosti.
- 27) Aplikácia profesijných etických princípov do priamej práce s klientom/klientmi: objasnite na prípade dieťaťa s vylúčenou komunitou.
- 28) Teoretické koncepty moci a ich aplikácia v sociálnej práci
- 29) Antidiskriminačné a antiopresívne prístupy, ich využitie v sociálnej práci, metódy a prístupy spojené s AOP.
- 30) Environmentálne a ekologické prístupy v sociálnej práci. Zelená paradigma. Paradigma udržateľného života

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu (P, PV, V): P

Oporúčaný rozsah výučby (v hodinách):

Metóda štúdia: prezenčná

Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

BOSÁ, M. Etika starostlivosti a starostlivá spoločnosť ako výzva pre sociálnu prácu. Dostupné na:

<https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Balogova11/subor/Bosa.pdf>

DOMINELLI, L. 2012. Green Social Work. From Environmental Crises to environmental Justice. Cambridge: Polity Press

GILLIGAN, C. 2001. Jiným hlasem. O rozdielnej psychológii žien a mužů. Praha: Portál.

HAMADEJ, M., BALOGOVÁ, B. Kognitívno-behaviorálna teória ako priestor pre realizáciu socioterapie [online] Dostupné na:

https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Balogova13/subor/Hamadej_Balogova.pdf

IMROVIČ, M. Občianska spoločnosť, občiansky sektor a mládežnícka politika. Trnava: FSV UCM, 2020, ISBN 978-80-572-0088-8

JASENKOVÁ, Adriana. 2016. Etika starostlivosti. Košice: UPJŠ, ISBN 978-80-8152-472-1. Dostupné:

<https://unibook.upjs.sk/img/cms/2016/filozoficka/etika-starostlivosti-jesenkova.pdf>

JASENKOVÁ, A. 2015. Osamelosť z perspektívy etiky starostlivosti. In: Osamelosť v kontexte zmyslu života. - Banská Bystrica: Belianum, 2015. - ISBN 9788055710143. - S. 126-141. Dostupné na: file:///C:/Users/Jana/Downloads/A5.pdf

KLIMENTOVÁ, E. 2013. Sociální práce. Teorie a metody I. Olomouc: UP, ISBN 978-80-244-3439-1

KLIMENTOVÁ, E. 2013. Sociální práce. Teorie a metody II. Olomouc: UP ISBN: 978-80-244-3495-7

LEVICKÁ, J., LEVICKÁ, K., BÁNOVČINOVÁ, A., UHNÁKOVÁ, D. 2016. Teoretické východiská sociálnej práce.

[online] Trnava: FZaSP TU v Trnave, ISBN 978-80-8082-962-9, Dostupné na: <https://www.truni.sk/sites/default/files/uk/f000057.pdf>

LEVICKÁ, J. 2005. Od konceptu k technike. Trnava: Vydavateľstvo TŠ pre SPPVV na FZaSP TU,

LEVICKÁ, J., LEVICKÁ, K., HROMKOVÁ, M., SLANÁ, M. 2013. Sociálne služby, vývoj, súčasný stav a možnosti merania ich kvality. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity v Trnave a VEDY, vydavateľstva Slovenskej akadémie vied. ISBN: ISBN: 978-80-8082-738-0

LEVICKÁ, K. 2011. Toto sú tvoje prípady a prečítaj si túto knihu. In: Revue sociálnych služieb. 3, 2011, č. 1 s. 42-55

LEVICKÁ, J., LEVICKÁ, K. 2015. Kľúčové témy v etike sociálnej práce. Trnava: FZaSP TU v Trnave, ISBN: 978-80-8082-942-1

LEVICKÁ, J. a kol. 2012. Ekosociálne prístupy v sociálnej práci. Trnava: Olivia

MATOUŠEK, O. a kol. 2012. Základy sociální práce. Praha: Portál, ISBN 9788026202110
MERRY, T. 2004. Naučte sa byť poradcom. Poradenstvo zamerané na človeka. Bratislava: IKAR, ISBN 8055107688
MALÍK-HOLASOVÁ, V. Kvalita v sociální práci a sociálních službách. Praha: Grada: ISBN 9788024743158
MATOUŠEK, O. a kol. Sociální služby. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788026200413
MATOUŠEK, O. a kol. 2012. Základy sociální práce. Praha: Portál, ISBN 9788026202110
MERRY, T. 2004. Naučte sa byť poradcom. Poradenstvo zamerané na človeka. Bratislava: IKAR, ISBN 8055107688
OLÁH, M. INGLIAROVÁ, B. 2015. Sociálne služby v legislative a praxi. Bratislava: IRIS, ISBN
PAYNE, M. 2020. Modern social work theory. London: MacMilan
REPKOVÁ, K. 2015. Implementácia podmienok kvality do praxe poskytovateľov sociálnych služieb- metodické východiská. [online] Bratislava MPSVaR SR. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/metodika-verzia-3.12-komplet.pdf>
REPKOVÁ, K. 2016. Hodnotenie podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb-metodické východiská (návrh). [online] Bratislava Inštitút pre výskum práce a rodiny. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/rodina-soc-pomoc/hodnotenie-podmienok-kvality-poskytovanych-socialnych-sluzieb-metodicke-vychodiska.pdf>
SATIROVÁ, V. 2007. Společná terapie rodiny. Praha: Portál, ISBN 80-7367-303-7
ŽIAKOVÁ, E. a kol. 2011. Sociálna práca. Teoretické východiská a praktické kontexty. Košice: UPJŠ, ISBN 978-80-7097-870-2
Zákon č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský

Poznámky

- časová záťaž študenta: 150 hodín, z toho:
Prezenčné / Kombinované štúdium (P, S, C): 5hodín
samoštúdium: 145 hodín
aktualizácia informácií, práca s legislatívou:
príprava a vyplňovanie tlačív a formulárov: